

llar. Desvellar. Esveiar; esveiaador.

Revell 'molt vell' [«los quatre concellers revells», S. XVII, DAG.; Lab.]; a Mall. ho he oït substitivat per 'besavis, rebesavis': parlant de la Cartoixa a Vall-demosssa «*ḏ' řvúejis* nostres ja no les veren els frares»⁵ (1964). *Revellir-se* [Belv.], *revellit* 'd'aspecte més vell que la seva edat, arrupit, arraconat' [Belv.]. *Revelliment*. *Arbre arrevellit* (CostManc. I, s. v.; *enrevellir*).

CULTISMES, derivats del ll. *vetus, veteris: vetust* [Lab. 1888], pres de *vetústus* 'revellit', que nosaltres usem sovint parlant de les coses tronades: «la Universitat de Barcelona --- el 18-x-1837 es va instahar --- el dia de l'aniversari de la festa --- en la qual s'havia posat la primera pedra a l'edifici de la Rambla: feia 301 anys d'això; com que el *vetust* edifici de les Rambles no resultava adequat --- s'adquirí el que havia davant de l'Hospital de Santa Creu ---», Coromines; «--- el millor era deixar el noi a tota pensió al Collegi de *** que tenia establert l'Oncle canonge al carrer de l'Avellana, *vetusta* i massa resclosida institució on el Pare Mestre --- havia educat tota una generació de barcelonins», id., *Silèn* x (O. C., 1583b30; 53b4); «--- / primer que no arraulir-me a una ànima *vetusta* / membres de vell amb cor de jove vull servir», vegeu vol. v, 317b18 (s. v. *illusió*). *Vetustat* [DOrt.].

Veterà [Belv.], pres del ll. *veteranus* 'soldat que ha servit llarg temps' [Belv.]: «un antic mossò d'esquadra d'En Savalls gos de presa d' --- agressiva vigilància --- a qui les molsudes garrofes i l'urc de la mirada donaven un aire durament autoritari, feia un gran servei, entre els *veterans* emigrats, al vencedor d'Alpens», Coromines [*Pigmalió* x, O. C., 162b30]. *Veterani*. *Inveterat* [Belv.]: «A lluny d'aquí la inanitat rotunda / d'estrofes i de clàusules, / la coloraina, l'oripell, pomposos, / tresors de la misèria! / Mes ah! fugint d'*inveterats* contagis, / no entreu, plagues novíssimes, / ho joves que ara meditau copreses / quimeres hiperbòries», Costa (*Horaciana* XII, 41); *inveterarse* [id.]; *inveterament* [Lacav.].

Veterinari [Lab.], mot savi i menys popular en cat., que *manescal*, pres del ll. *veterinarius* id., derivat de *veterinae* 'bèsties de càrrega', primer 'bèsties velles, impròpies per a l'equitació', derivat de *vetus*; la *veterinària* 'manescalia' [Lab.]; alguna vegada es va usar com a qualificatiu dels pesos de càrrega («dels pesos grecs *veterinàrios*: mina, libra, uncia ---», OPou, *TbPu.*, 206). Avui tot just comença a suplantat el nostre mot nacional *manescal*, a causa de la insistència dels petits facultatius rurals (d'on deformacions pagesívoles com *beternàri*, pall., Tavascan, 1934).

Curiosa una romanella toponímica isolada del ll. cl. VĒTUS n.: «lo *Puvèu*» PODIUM VETUS, puig a l'alt Segre Mitjà, damunt Cabó (1957): interessant i preciós exemple de la llei fonètica -T's > -dz > -ð > -y (VENITIS > veniu, AD SATIS > assau).

† En el mateix sentit es pot interpretar el fet que segons la toponímia pre-catalana de l'Àlta Ribagorça i Vall d'Aneu, i també en els parlars del Matarra-nya Sud (Aiguaviva-Ginebrosa etc.) hi ha diftongació incondicionada de ě però enlloc no n'hi ha de

ò, veg. E. T. C. I, 134-5 i nn. 31 i 32. També el fet que la llei de Fabra, de ě > é suposa diftongació embrionària en català, però res d'això en el cas de ò.

2 Figuradament més substitivat, pel color blanc: «finalment yo imaginé que les mies promissions, sens dons, no valien res a inclinar la dita *velletona* a aquest fet procurar» etc., «una mena d'apèndix superior que es posa a les palmeres lligades perque no entre la llum fins a les palmes, que s'han de conservar blanques: el nom prové d'estar format per unes dotze palmes seques o velles», Elx (BSCC XVII, 283). *Vellata* ja en Lull: «vostre Fill met-se en amor d'algunes *velletes pobres*», L. d. *Sta. Maria*, 59. — 3 El vallenc NOLLER en fa ús, ben expressiu i emfàtic, en una trad. de Turguénev: «—Què és això que toca ---? —Una sonata de Clementi. —Déu meu, quina *vellúria!* —Sí, molt vella i molt pesada» (O. C. x, 133.15).

Vell 'velló', V. *velló* 'peluix', V. VÉLLOR *Vellac*, *vellaco*, -cò, *vellacòs*, V. *vell* *Vella*, *vellada*, *vella*-llissa, V. *velllar* *Vellana*, *vellanat*, *vellaner*, V. *avellana* *Vellant*, V. *velllar* *Vellaco*, *vellaqueria*, castellanismes intolerables, V. BELLACO (DCEC/DECH) *Vellar*, V. *velllar* *Vellarando*, *vellarçàs*, *vellard*, *vellea*, *velledat*, *vellegàs*, V. *vell* *Velleitat*, V. *voler* *Vellejant*, *vellejar*, *velleró*, -erot, *vellerusca*, *vellesa*, *vellesca*, *vellet*, *vellet(s)*(na), V. *vell*

Vellmarí. Se'n va tractar sota la millor grafia BELL-MARÍ, vol. I. Hi afegim dades no disponibles llavors. «Una peyll de *veyl marí*» tarifa dels corredors de Bna., de 1271 (*EntreDL* (, 155s., § 55). *Veys marins* 'foques' consueva de Sant Crispí, acotació al v. 606, text mall. de c. al S. XVI (Romeu, *Teatre Hagiogràfic* III, 196). «Encara no fa cinquanta anys que els *veis-marins* abundaven en aquestes costes: habitaven ses coves marines humides, obscures i secretes; organisada contra ells una cacèria, se posava davant de sa petita boca de sa cova una xerxa, estirada fort, i se servien de sa pell per a fer bosses de tabac; els *veis-marins* tampoc eren agradables veïns pels pescadors puix sovint los prenien es peix de ses xerxes, però eren un bell ornament de sa costa, i és una vertadera llàstima que los hagen esvait», Arx. Ll. Salvador, 145.

«Vora l'antre ahont s'ajochen *vells-marins*», Costa (*Costa Brava de Mallorca*, a. 1093, O. C. III. *Cat.* I, 201). «Jo sé una cala profunda / on habita el *veymarí*», Alcover a. 1909 (*Cap al tard*, p. 23; O. C. III. *Cat.*, 52, amb nota: «A Mall. és el nom popular de la foca», «Fill de mar sòc i nét d'un patriarca / --- / d'ell servo encara sàndal i gingebre, / mare-perles i pells de *vellmarins*», Guill. Colom, *Mare Nostrum* («Sud», rev. de Marsella, 16-iv-1931, p. 22).

55 També vaig sentir-lo amb *l* (i no *g*) a d'altres punts de les Illes. Vora Cala Rajada hi ha *Sa Cova des Vellmarí*: —? —Hi van matar *ex veylmari* (tots dos cops amb *l* clara); un *veymari* dos cops a la Colònia de Sant Pere també *l*; el patró que ens feia de pilot en el viatge a Cabrera (fill de S'Estanyol de Palma), igual, 1969.